

נסים אלוני : שמיל

לאחר שהיכוני, לא דיברו אתי.

הייתי חומק מן הבית בטרם תשקע השמש, שלא יביט בי אבי בעין נוצצה מעל שולי עתון־הערב, אך הרחוב היה עכור מסילוני המים שהתיו סאפורטה הסנדלר והבתים היו שוקעים כגחלים כבויות מתוך האור, ורגלי לעו. קולות החברים שלי היו נוסקים כמו גצים עולצים מתוך מגרש השכונה ואני אמרתי בלבי, לא ידברו אתי עוד לעולם. לפעמים, בשחר, הייתי חושב, חלמתי חלום.

אבי סיפר כי האויב מובס. „הסוף קרב“, היה אומר, „ביום־כיפור, בלי נדר, נדליק את האורות ברחוב“, ויום אחד הביא הביתה מסכות־גאז. „חובטים בהם היטב“, אמר, „והם כלבים משוגעים!“ אבל אמי אמרה, המלחמה לא תיגמר, ואני שתקתי, כי לא דיברתי עם החברים.

בפנות היום, בלב נואש וגס, הייתי הולך אל הרחוב הגדול, רוחף כמו חתול חשדן במסדרונות אפלים, קופץ בחצרות, גולש על פני קירות ומשנן בפה קפוץ כי לא אשוב עוד, כי לבדי אלך אל כל המקומות לחפון אוצרות, כי בודון אביט בבחורות בתוך בית־הקפה של שאוליקו. הייתי נעול סנדלים וברחוב הגדול, באבק האפור המיתמר אל פנסי־החשמל הפחולים, סבבו חיילים רזהבים נעולים נעליים עזות וזורים מבטים פוזזים בדברים. אני ידעתי כי הרגו, כי הם באים מן המדבר, ושמתי את ידי בתוך כיסי להיות אמיץ. מכוניות גדולות היו בוזקות כאריות כבויי־פנים אל חושך הגבעה־מחוץ־לעיר שבה היה מנזר בודד גבוה שצריחו מביט תמיד לעבר יפו והים, אך בחלפן היה דכי החיילים נשבר ברחוב, ובחורות יפות מאד היו מנערות את אגד שערן ומביטות מעבר לכתפן בפיות מעווים. קו שולי תחתונהיה היה נשקף מבעד לשמלה.

בבית־הקפה של שאוליקו, על פני הקירות, היו תלויות תמונות נשים ורודות שרועות ביערות ועטורות כרזבים מרחפים, ומתחתן ישבו החיילים אל שולחנות השיש ושתו בירה צהובה בפנים אדומים והראדיו ניגן מנגינות. בחורות שחורות־שער וכחולות־עפעפיים ישבו לצדם, גוון זקוף תמיד ועיניהן זכוכית. לפעמים חבשו את מצנפות החיילים ואז פשקו את שפתיהן כסדק ואני צחקתי. פעם אחת ראיתי חייל משרבב את ידו מתחת חולצתה של בחורה אשר ישבה עמו אל השולחן. עמדתי על הסף, ליד הווילון השחור, ובראותי את ידו קפץ לבי והווילון נרעד ואז פתאום ניצתו עיני הבחורה והיא ניתרה מן החייל כצל אל מול פני, ידיה על מתניה. „מה אתה רוצה, ילד“, קראה אלי בקול עבה, וריח עז הלם אותי. פרחתי כליצן באפלת הרחוב, פולס לי דרך ועולץ בקרב אנשים רוגזים ועלוטים, עיני דולקות מסדר רוטט וחלקלק וכל גופי פועם אותו לבל יחמוק בחיורון פנסי־החשמל הכחולים. ידו של החייל היתה מקועקעת.

אך בשוּבִי, בלילה, היה גרוני כואב מפני הדומיה שגהרה עלי ממגרש השכונה וכל גאוותי היתה נופלת בחצרות הבתים השחורים. הייתי מסתתר במסדרון ביתו של מיקו עד אשר ייצאו לרחוב, ירא פן יכירוני אנשים, חרד פן יתפסוני. בצאתם מן המגרש היה קולם נרקם בחושך, כבד ולואט מרוב סודות זרים ומסעות עולצים, וסודותי היו כולם לאָפֶר. אני אלך אל המגרש, הייתי מצעק בתחיתות קולי, אני אפּוֹל על החול לרגלי סאלאמון וכולם, אני אקרא בקול גדול, שיקרתי, התפארתי, אין, לא היה ינשוף בעלית-הגג שבביתו של סאלאמון.

לפעמים ישבתי על החול ליד אחיר־של־שמיל הקשור בחבל אל עמוד־החשמל שלא ילך לחפש את אביו החייל במדבר. הייתי משחק לבדי באולר והוא היה דוהר במעגל סביב העמוד ומשמיע צפירות־אזעקה ארוכות עד שהיתה אמו־של־שמיל יוצאת אל הגוּזוּטֶרָה בקומה השלישית וצועקת צעקות אשר הרעידו את הרחוב כולו. אחיר־של־שמיל היה קורס תחתיו ונועץ שניו בחבל, והיא היתה טורקת את תריס הדלת אחריה ואודם חלוקה היה רוטט על הגוּזוּטֶרָה. היו לה צפרניים משוחות ששר.

פעם אחת אמר אחיר־של־שמיל: "כשאבא שלי יבוא אני אגיד לו שיהרוג את אמא". הפניתי את ראשי אליו ואמרתי לו: "תשתוק, טיפש" ואת ידי הנפתי כאומר לסטור לו. אך הוא הסיט את ראשו ואמר: "אני כן אגיד. שמיל אמר לי", "שמיל משוגע?" אמרתי לו. אחיר־של־שמיל קפץ לפתע מן החול וכשביקש לדהור עצר אותו החבל והוא שעט כפרא וצעק: "שמיל עולה בבוקר על הגג?" ניתרתי מן החול.

קרבתי אליו, אחזתי בידי בחולצתו וטילטלתיו עד כי חדל לשעוט, אך את ראשו ניצר בעקשנות. "אני כן אגיד", אמר. הרמתי את עיני אל גג ביתו ואחר־כך רכנתי אל פניו ואמרתי לו חרש: "אתה ראית?" "כן", אמר אחיר־של־שמיל. "מה הוא עושה על הגג?" לחשתי. אך הוא הביט בי בעיניים פעורות ומחה אפו. שמטתי את ידי מחולצתו ואמרתי לו: "מה אתה רוצה, ילד" והוא הזעיף פניו. כשהלכתי, שב לדהור סביב העמוד והשמיע צפירת־אזעקה ארוכה.

אותו לילה חזרתי לביתי מוקדם. ישבתי אל השולחן, סמוך מאד לאבי, וחיידתי עפרון באולרי, אך הוא קרא את העתון ולא שעה אלי. אמי יצאה מן המטבח ושערה אחוז סיפוח. "ברוך הבא", אמרה בנגבה את ידיה בסינורה, "במה זכינו, אדוני?" הוספתי לחדד את עפרוני ואבי לא התיק את עיניו מן העתון. אמי עטפה אימום בגרב ואמרה לי: "לך, לך לישון. פניך עקומים בבוקר".

קינחתי את להב אולרי עד כי ברקו שלח זהרור אל מצחו של אבי, אך הוא לא חש. עיניו היו כבדות וגבחתו נוצצת. אמרתי לו בלי קול, תשמע, אך הוא לא זע. אמי קפדה את חוט המחט בשניה ואמרה: "אתה עוד כאן?"

קיפלתי את האולר, ירדתי מן הכסא והלכתי למטבח, אל מיטתי, אך בעמדי על סף הדלת פניתי ואמרתי לשניהם בקול צלול מאד: "שמיל הורג בבוקר את אדון גולדברג".

אבי שמט את העתון והרים עיניו אלי. אמי הניחה את האימום על השולחן, פכרה את אצבעות ידיה ומבטה פזז מראש אבי אל עיני. „אלוהי הרחמים”, אמרה לאט, ואני ניצבתי איתן וגאה על סף הדלת.

אבי נטל סיגריה מכיסו והציתה. „בוא הנה”, אמר. קרבתי. מתוך אפו נשף זרמי עשן ואת עיניו עצם. כשפקח אותן, נטל את זרועי ואמר: „מי סיפר לך?” אמרתי לו: „אני יודע”.

„ברחוב מספרים הרבה דברים”, אמר אבי, ואמי נועצה בראשה. שתקתי.

הוא נשך את שפתו ופניו היו יגיעים מאד. אחר־כך אמר: „המלחמה תיגמר בקרוב”, אבל קולו חרק.

„לך לישון”, אמרה אמי.

חלמתי שאביר־שלי־שמיל עומד באמצע הרחוב, רגליו פשוקות, עיניו מפזזות וראשו החבוש מצנפת־חיילים נוגע בגג וכאשר ראה אותי היו פניו כבויים וידיו על מתניו ונעליו העזות רמסו את סנדלי. אשה שמנה גדולה היתה בין חרפים של תריס על גג נטוי וראש אביר־שלי־שמיל היה שלהבת אדומה ואנשים ברחוב הורו באצבע וברחו. בבוקר הצצתי בגניבה אל פני אמי, אך היא עטפה את כריכי־הגבינה בנייר לבן ואמרה: „זה דבר חדש. עכשיו אתה צועק בלילה”.

קרבתי מיתמם אל החלון והשקפתי על הרחוב. הם לא יודעים, אמרתי בלבי. אמי הביאה לי מן המטבח ספל קפה והחליקה בידה על הסיכות שבשערה. „מה קרה?” אמרה.

„חלמתי חלום”.

„תגיד שבע פעמים שמע־ישראל לפני השינה”, אמרה, „אולי גם תדע יותר טוב חשבון”, וחזרה אל המטבח ללבות את להבת הפרימוס.

נטלתי את העפרון המחודד ומשיתי בעופרת את הקרום מן החלב. בהניחי אותו על הצלחת אמרתי בלבי, הנה העור של אדון גולדברג. נקבתי בו שני חורים ותקעתי בהם שני שביכים שנותרו מן הלילה. פניו היו קרועים ועיניו עמומות. אמרתי לו, יותר לא תרכיב משקפים, ושפכתי על פניו קפה.

תחבתי את הפריכים לתרמיל־האוכל ושמתי את ילקוטי על שכמי. „אני הולך”, נעקתי. אמי יצאה מן המטבח, קרבה אלי וטילטלה את הילקוט שעל גבי. אחר־כך הניחה את כף־ידיה על ראשי. „אתה ברוגז עם החברים שלך?” אמרה. שמעתי את הסיפות רוחשות בשערה ומתלחשות.

נופפתי את תרמיל־האוכל וזינקתי אל הרחוב. הם לא מבינים שום דבר, אמרתי בלבי, דולג ורץ אל גג ביתו של שמיל. אולי על פני כל הגגות שרועים מתים ואיש אינו יודע.

ראיתי מרחוק את אמו־שלי־שמיל, בתוך הגזוזטרה, לבושה בחלוק האדום, חובטת במחבט על פני המצעים הלבנים, ושערה פרוע. בקרבי אל הבית הרמתי את עיני

אל הגג, אך השמש פוררה את מבטי. נופפתי את תרמיל-האוכל ודלגתי אל המסדרון ושם, בצל, פתאום, כמו ענן שחור, עמד אדון גולדברג. הוא מירק את משקפיו.

כשיצא ופנה ללכת אל הרחוב הגדול, שמעתי סאון סנדלים על פני המדרגות. חמקתי אל מבוא-חנות וראיתי את שמיל מגיח מן המסדרון, מנוסף באוויר את תרמיל-האוכל שלו והולך בעקבות אדון גולדברג. כומתתו היתה מושחלת בכתפיית חולצתו, כדרך החיילים.

ערב אחד, בשבתי על החול ליד אחיר-של-שמיל, ראיתי והנה החברים שלי כולם עולים מקצה הרחוב, כמו חשרת דבורים. אחיר-של-שמיל חדל מדהור, אני הסבתי את עיני, אך אור השמש תיעתע בי וכל גופי נשפך כאילו המיסוהו. הרחוב יקד כמו מדבר צהוב וריק, קולם ניתן באלף צעקות וכבר ראיתי כי ידיו של סאלאמון היו מאוגרפות והילוכו מהיר. שמיל סיפר להם, אמרתי בלבי, שמיל ראה את רחשי בתחתיות עיני. גווי היה זקוף, אך צווארי רטט וצפרני נברו בחול הלח בתוך האדמה, וכאשר תימר למול עיני אבק מסנדליו של סאלאמון, אמרתי בלבי, אני אשך אותם, אני אפה אותם הפעם עד אשר אמות, ולא אבכה, ולא אבכה.

אך סאלאמון חלף על פני ולא נתן בי מבטו. זאקולה אחיו קפץ באוויר ובפרשו את אצבעותיו עיזה אלי פניו כמו צפרדע מיובשת ומולה ננעץ לידי ככידון והורה בידו על הזין שלו. אני לא זזתי, גווי זקוף, ראשי צבה כאילו יתפוצץ וצפרני שורטות בחול הלח והצונן. שמיל פסע בראש מורם ולא הפנה את מבטו גם כאשר החל אחיו לצעוק: „שמיל, תקח אותי!“ אך מיקו עט עלי פתאום כאווירון צולל, נגח אותי באחוריו והפילני על החול.

„ינשוף!“ קראו וצחקו.

בכיי פרץ והרחוב נסמא.

„אני לא צריך אותם!“ צעקתי אחריהם, שרוע על החול, פני מעוותים, קולי חפשי ומר ובלחתי החול. ידי ניתקו מתוך האדמה וחפניהן מלאו. קמתי על רגלי והשלכתי אחריהם את חפני החול, השלך וצעוק ובכה „אני לא צריך אותם!“ אך החול שנפרך באוויר חזר אל פני. הם לא הסבו את פניהם. הם דיילגו באוויר כלהקת חוגגים לעבר הרחוב הגדול. אחיר-של-שמיל התפלש בחול וצעק: „שמיל, תקח אותי!“

„תשתוק“, אמרתי לו.

הוא ניער את ראשו ואמר: „הוא הלך לפאסאז, למצוא בולים. אני יודע.“ הם לא יודעים, אמרתי בלבי. בכיי חדל, רק חזי פירפר, מלא כלימה כהה. הרחוב דמם, אך רוח חרישית מיפז ריפרפה בכפות התמרים. אחיר-של-שמיל נגס בדומיה את החבל שקשר אותו אל עמוד החשמל. שלפתי מפסי את אולרי, הקפצתי את להבו והטלתי באדמה, אך הוא לא נתקע. בפעם השניה הרמתי את ידי מעט והוא כמעט נתקע. הרמתי את ידי והנמכתיה ואז אמרתי בלבי בקול מדוד, אני לא צריך

אותם. שילכו לחפש בולים בפחיה־האשפה של הפאסאז'. אני אלך אל הרחוב הגדול. אני אלך למנזר הבודד על הגבעה הירוקה בסוף העיר. אני אלך ליערות בשכונת „התקוה”. לעולם לא אגיד אין ינשוף. יש ינשוף. בעליית־הגג שבביתו של סאלאמון.

אחיר־של־שמיל שמת מפיו את החבל וקם על רגליו. אני טרקתי את להב אולרי וחשתי את הרוח מחליקה על שערי ועל מצחי. אמר־של־שמיל פסעה כמו חתול שמן ורך בתוך חלוק אדום וקבקביה מקישים בעקביה. ראיתי כי הרוח מבדרת גם את שערה. ובאפי עלה ריח הבריכה החרבה שליד מגרש התמרים שבה היתה רוח־צהריים גולשת ולוטפת את ירכינו החשופים.

אחיר־של־שמיל נצמד אל העמוד בשתי ידיו, אך היא קרבה אליו בעצלתיים ובעמדה לידו רכנה אליו והתירה את קשרי החבל, אך את ידו נטלה. הוא רקע ברגליו והתפתל וזרועה הלבנה רטטה אך צפרניה הפתומות לא משו. אחר הביטה אל הרחוב. כמו אל ים. „איפה שמיל?” אמרה. קולה היה מזור מאד, כאילו מעולם לא צעקה. השמש האירה בלחיה שער צהוב ורך, ושומה חומה גדולה.

אחיר־של־שמיל פירפר בתוך ידה וקרא: „אני לא רוצה ללכת הביתה.” היא הסבה את ראשה והיתה בעיני, בטרם אחמוק. „אתה יודע איפה שמיל?” שמעתי את קולי נמלט מפי, אך בעיני היתה דליקה ובלבי אמרתי, לא שמעה, היא לא שמעה. ראיתי כי הרימה את ידה אל שערה וכי שפתיה נפשקו כסדק. „לך תקרא לו”, היא אמרה אלי.

הרכנתי את ראשי ואז היה צלה עלי. חשתי את ידה על כתפי ושער ראשה דיגדג את לחיי. „לך, ילד, לך תקרא לו. תגיד לו שבא מכתב מאביר”. עיניה היו ירוקות וגבותיה דקות ועגולות ואני קפצתי באוויר ורצתי אל הרחוב הגדול.

חלפתי כרוח־זלעפות על פני העגלונים הענקים והסוסים שלפו ראשים רוגזים מתוך שליפי־מספוא. הנגרים אשר ישבו על שרפרפים בפתח חנותו של מאזני לאלו קראו לי, אה, והושיטו ידיהם לתפוס בי, אך אני התפתלתי במעופי, דאה וצחוק, בא מכתב מן המדבר! אביר־של־שמיל שלח מכתב מן המדבר! טפחתי בידי על דוכנו של מוכר־הגרביים והוא לטש אלי את שני הדומות לאונקלים, הבהלתי כלב שנבח עלי ואץ בעקבותי. דלגתי אל ענף של עץ לקטוף עלה, עולץ וקל וגא וחגיגי. בתחתיות עיני ראיתי את גופי חוזר עם כל החברים אל המגרש, מדלג ונושא שלל בולים.

בבואי אל הרחוב הגדול נעצרתי, והרוח דיגדגה את רגלי. לנגדי, מעבר למכוניות הבוזקות ברחוב, ניצב מיקו, פניו לצד בית־הקפה של שאוליקו. בשעה הזאת היה שומר הפאסאז' הולך לשם לשתות קפה, ועמו המקל המסומר־בקצהו. הם שם, אמרתי בלבי, מחפשים בפחיה־האשפה מאחורי בית־השימוש. חצייתי את הרחוב הגדול.

עקפתי את הבנין, נכנסתי במסדרון הכניסה האחורית והלכתי לאורך הקיר, חרד פן

יגלוני. קרבתי עד קצה המסדרון ושם עמדתי ושירבבתי את ראשי. לא ראיתי אותם אך שמעתי את רחשם וגם שביכי קולות שעפו ונפלו, חרש. הרחתי את ריח האגדים האדומים והרטינות המרוחות במשחות צהובות ובקבוקי היוד הריקים שזרקו האחיות מ"קופת-חולים" שבקומה השלישית. בפחית-האשפה היו תמיד קיסמי-עץ ארוכים שבראשם צמר-גפן ספוג דם, שברים כבדים ומוצקים של גבס, שפופרות-קרטון זרות שעליהן ציור גולגולת-מת, ולעתים היו שם אצבעות כתומות מגומי וסאלאמון היה חובש אותן. סאלאמון היה מוצא שלפוחיות-זכוכית ריקות שאותן, אמר, כשהן מלאות, מכניסים במקום לב, אבל צריך להחליפן בכל שבוע, אחרת הן מתפוצצות. היה לו בביתו ארגז מלא שלפוחיות-זכוכית.

שמתי את ידי בכיסי ויצאתי לאור החצר. אוויר אפור, דמום, רבץ על פני ארבעת אגפי הבנין. קרבתי חרש אל בתי-השימוש, אך הם לא חשו בי. עכשיו נותרו רק צעדים ספורים. איגרפתי את ידי בתוך כיסי ובלכתי שחקתי את סנדלי על פני הבטון. לא חשו בי. עמדתי לידם ולא ראו אותי, כי ראשיהם היו טמונים בפחי האשפה, ולא ידעתי איך אקרא לשמיל, הלא אסור לי לבטא את שמו. פחתי בגרוני ולא יצא שום קול. בעטתי בפח הראשון.

בבת-אחת יצאו ראשי החברים שלי כולם מן הפחים וסאלאמון הביט אלי בפה קפוץ. החברים הביטו זה בזה וחייכו אך לא אמרו דבר, אף גם לא זעו ממקומם, מפחד השומר. סאלאמון הניח את ידיו על מתניו וקרב אלי עד שהיו עיניו בתוך עיני. "מה הוא רוצה כאן?" אמר בקול צרוד.

לא הוצאתי את ידי מפסי ואמרתי בקול רם: "זה לא המקום שלך". הוא קפץ אלי. תפס בשתי ידיו את חולצתי ולחש לתוך פני, בחשיפת שנים: "שישתוק! שישתוק!" ואחר-כך הרים את ידיו וחולצתי עד סנטרי. "הוא רוצה עוד מכות?" לחש ושמתי ידיו. חולצתי סרחה על מכנסי, אך את ידי לא הוצאתי מכיסי. "זה לא המקום שלך", אמרתי לו בעקשנות, אך עיני יבשו כמו ברוח של חמסין, וקולי היה צרוד, ומך. הנפתי את ראשי אל שמיל ואמרתי לו: "אמו אמרה שהוא יבוא הביתה".

"מה פתאום?" אמר שמיל וקרב אלי.

ראיתי כי על פניו עבר ענן.

"הוא מספר סיפורים, שמיל", לחש לו סאלאמון.

"הוא משקר?" לחש שמיל והביט בי. עיניו הירוקות היו צרות וחלודות.

לחשתי, "לא", אך כולם חייכו, תקעו במרפקים וטילטלו את ראשיהם לעברי.

"הוא משקר, אני אומר לך", לחש לו סאלאמון ובנטלו את כובעו נופף אותו למול פני, לירא אותי. "הוא תמיד משקר".

אך אני חזרתי ולחשתי לשמיל: "אמו אמרה שיבוא הביתה".

"למה?" לחש שמיל.

לחשתי: "אני לא יודע".

שמיל תחב קרעי מעטפות לתוך כיסו וחלף על פני.

„הוא משקר!“ לחש אחריו סאלאמון. „הוא ממציא סיפורים בשביל להתחנף!“ אך שמיל לא הסב ראשו. נותרתי לבדי מולם, ידי רטובות בתוך כיסי, ובאזני נמוג הד פסיעותיו של שמיל. כולם היו להם פנים מגחכים. פניתי, לאטי, גופי צפוד ונשרך, רק עיני חשדניות. אך הם לא זעו ממקומם ולא אמרו דבר. אולי עיוו את פניהם, אך לא ראיתי. בצאתי מתוך מסדרון הפניסה ראיתי את מיקו צופה לעבר ביתר הקפה של שאוליקו ואצבעו בתוך אפו. השמש כבר שקעה וגם עיניו של צריח המנזר היו כבויות.

ראיתי את שמיל כשהגעתי אל עגלות העגלונים. הוא הלך לאטו, ראשו זקוף וצופה בשיפולי השמיים האדומים ליד יפו. עמדתי רגע על עמדי וכל רוגזי גאה אל תוך פני. התחלתי לרוץ, מלא עד לעיני שנאה ובוז, ובעברי לידו הפניתי את פני, סומרים, שדופים, מעויים, וצעקתי: „בא מכתב מאביו!“

הוספתי לרוץ, ערום ונקרני, לבי יבש, עיני בולשות את פירפוריו של שמיל ואת אצבעותיה של אמו, ואת ראשי הנפתי ככידון אל מסדרון הבית, אל מעקה הגג, אל ברק המשקפיים של אדון גולדברג, מניף את ראשי ונועץ את עיני וקורא בקול קצוב, אני יודע. פתאום שמעתי את קולו של שמיל צועק: „שיעמד“ אך אני הוספתי לרוץ. בהגיעי לחנותו של איזידור סאפורטה השיגני, ידו אווזת בשרוול חולצתי. „מי סיפר לו?“ צעק, מתנשף.

„שיעזוב את החולצה שלי“, צעקתי למולו, מושיט ידי אל חולצתו ומתנשף. הוא הניח את ידו מן השרוול אך פרש את ידיו שלא אברת. „מי סיפר לו?“ אמר. עיניו הירוקות מתנוצצות, חזהו גואה ונשפל. הרמתי את עיני אל גוזזרת ביתו, נועעתי בראשי ואמרתי בקול צלול ורם: „אמר“.

„הוא משקר!“ צעק שמיל והרים אף הוא את עיניו אל הגוזזרה השוממה, אך אז יצאה אמו ובראותה אותו קראה: „בוא הביתה“. ראיתי את סאפורטה הסנדלר מושך מחנותו את הצינור כמו נחש עקשן. שמיל הביט אלי, הרים עיניו אל הגוזזרה, החליק בידו על שערו הצהוב ומחה את מצחו. פתאום אמר, בקול צרוד: „שלא יגיד לאף אחד“.

לפי רחבי הרפנתי את ראשי ואמרתי: „אני לא אגיד לאף אחד“.

„שיישבע“, אמר שמיל.

„בחיי אלוהים“, אמרתי. עונג רך לפף אותי.

„לא“, אמר שמיל, „שיישבע בחיי אביר“.

הרמתי את ראשי אליו וראיתי כי שפתיו רעדו. הבטתי ישר בתוך עיניו ואמרתי: „בחיי אבי“. ואז נועעתי בראשי ואמרתי לו: „הוא עולה בבוקר על הגג?“

ראיתי איך קפצו עיניו של שמיל במצמצו, אך אז החל סאפורטה הסנדלר להתזז מים על החול וטיפות עבות של בוז ניתזו על רגלי שנינו. ניתרנו שנינו ממקומנו ושמיל דלג למסדרון וגז. כשהגעתי אל המסדרון שמעתי רק את סאון סנדליו במעלה המדרגות. אמרש-שמיל מלאה את הגוזזרה. היא הביטה אל הרחוב כמו אל ים.

הלילה היה חם וגופי לח וערום ומתפלש בין הסדינים בים החושך, לבדי. עצמתי את עיני בחזקה, פתחתי אותן לרווחה, שיקעתי אותן בפר לסמאן, אך גזוזטרת ביתר-של-שמיל היתה עלי, מזדקרת בים לבנה כמו עצם. בתי השכונה צללו רועדים וחיוורים. אני לבדי, אמרתי בלבי, ערום, ואין לי אף חבר. קיפלתי את רגלי. הנחתי את לחיי על זרועי ואמרתי בקול, שמע ישראל, שמע ישראל, אך אמר-של-שמיל גהרה גהרה על פני, שערה פרוע וזרועותיה רוטטות. אטמתי בידי את שתי אזני אך קולה לחש בתוך החושך עם ידה, תקרא לו, ילד, לך תקרא לו, ילד, ילד לך תקרא לו לך תקרא לו ילד ילד ילד. היא טרקה באפס קול את תריס הדלת וצהריים לאים היו בתוך חדר מוצל ובשרה, לבן, רוטט, לאט נרפה על פני המצעים, ידה שמוטה אל הרצפה, וים שער צהוב גואה ומחנק אותי, לוחך בתוך עיני שומה חומה קמורה פתאום ופעורה פתאום, עד כי נשכתי את הכר ונעצתי צפרניים בסדינים. שמע ישראל שמע ישראל חשבון אנגלית כתיבה תמה ידיעת הארץ אך אמר-של-שמיל ניצבה על הגזוזטרה כנס אדום דומם ואדון גולדברג שירבב את ידו מקועקעת ממעקה הגג ותחבה מתחת לחלוק האדום ומשקפיו נצצו כשברי בקבוקים התקועים בקירות, ואני קראתי לעברם. אני יודע, המלחמה לא תיגמר, המלחמה לא תיגמר, יש ינשוף בעלית-הגג שבביתו של סאלאמון, והיא הביטה בי קפואה, חדלת-עיניים, רק בשרה רוטט ושערה גואה, ואז היינו בבריכה החרבה שליד מגרש התמרים, מחריאים, ורוח צהריים גלשה מפפות התמרים וריפרפה על ירכינו החשופים והיא היתה להר לבן חלק כשיש ונשפכה אלי כמו נהר חלב חם, על פני כל הבריכה, ונפלת.

פקחתי את עיני ושמעתי את חלוני מצפצף, חלוני היה מצפצף בלילות הירה, ואני הייתי אומר בלבי, ילדי קיץ. נגעתי בידי בסובכי רגלי הדביקים והחלון ציפצף שנית. זקפתי את גווי, הפנית את פני אל החלון והנה, כמו שממית גדולה, פניו של שמיל.

הבטתי במטבח: הקירות היו אפורים, כפיור כלי-אוכל עלוטים ומן החדר האחר עלו נחירותיו המועדות של אבי. בוקר, אמרתי בלבי, ושמיל בא להרוג אותי. הוא שרט בצפרנו את הזוגית.

הלכתי אל הדלת, פתחתי ושירבבתי את ראשי. מיד היה ראשו למול פני.

„מה הוא עושה כאן?“ אמרתי חרש, אך קולי קפץ.

„הוא רוצה לעלות על הגג?“ אמר שמיל במהירות.

אמרתי: „כן“.

נעלתי את הדלת, נטלתי את בגדי וחגרתי אותם בחזקה עד שחדלו מרעוד. קרבתי אל דלת החדר של הורי, הטיתי את אזני. טיפסתי עם אבי במעלה נחירותיו, מעדתי אתו, קפאתי באוויר-חלל-פיו, ונידרדרתי עד כי פגתי בגרונו. שמיל חזר אל החלון, שרט את הזוגית ונועע לי בראשו.

הוא יהרוג אותי, אמרתי בלבי, על הגג.

משמשתי בכיסי ונגעתי בשנהב הצונן של אולרי. נטלתי את סנדלי בידי ויצאתי

לחצר. שמיל אמר: „מהר”. נעלתי את סנדלי ושנינו טיפסנו על קיר החצר, קפצנו אל החצר השכנה ומשם דלגנו אל המסדרון ויצאנו אל הרחוב. „שירוץ!” אמר שמיל. רצנו על פני החול הכבד עד שעמדנו בפתח מסדרון ביתו. הוא הסיר את סנדליו ובאמרו „מהר” גז מעיני במעלה המדרגות. רכנתי על סנדלי, משכתי באבזמיהם, והסרתים. הרחוב היה רחב וריק והבתים מצונפים. בקצה העיר חרקו מכוניות כזיקיות רגוזות. נכנסתי למסדרון וקרבת אל תיבות-הדואר, אך לא הבחנתי בשמות, מפני העלטה. טיפסתי על המדרגות. חלונות הקיר שפכו פנימה אור אפור ובעדן ראיתי את התריסים המוגפים. גרוני היה יבש. בהגיעי אל הקומה השלישית רחפתי וחיש עמדתי ליד הדלת אל הגג. הוא ממתין מאחרי הדלת, אמרתי בלבי. דחפתי את הדלת באצבעותי וניצבתי על הסף. אור לבן בוהק נפל עלי מקיר החדר הקטן שבטבור הגג. ליד הקיר היה סולם ועל גג החדר הקטן ישב שמיל, כמו עץ שרוף בתוך השמיים האפורים.

גוו היה זקוף וידי שלוכות על חזהו. ראשו נגע בעננים האפורים ששטו סביבו. פניו הביטו אל ההרים הרחוקים שבמזרח. הוא יושב על אדון גולדברג המת, אמרתי בלבי.

קרבת אל הסולם ולא התקתי את עיני מראשו הכבד. טיפסתי לאטי, רועד מן הצינה, ירא פן אגע פתאום במשקפיו של אדון גולדברג, אך בעמדי על הגג לא ראיתי דבר. חשבתי כי העננים ימשו אותי בשערי „שישב”, אמר שמיל, „מהר”.

ישבתי, ועקבי קירטעו על פני הקיר הלבן. קולו היה חד וצורם, כקול החיילים ברחוב הגדול, פניו קפואים ומביטים נכחם. ידיו היו שלוכות כל העת על חזהו המתנשם ורק שערותיו קפצו על מצחו. „שישלב את הידיים”.

שילבתי את ידי. ואז, כחצוצרה, קרא לתוך הבוקר: „שיביט אל השמיים! מהר!” ראיתי מתחתי את גגות הבתים של השכונה פרושים כמו שטיח באד האפור של השחר. כפות התמרים גחנו אל מעקי הבתים ונעו חרש עם הרוח. צפרים צללו מול עיני ובצעו בציוץ את האד האפור. הרמתי ראשי. פתאום, נפעם, סמר עורי ויד עזה חטפה וילון מעל להרים הרחוקים, והמנזר כולו בקצה העיר, גא וזקוף, נישא על פני כל העולם, לטש עיניים מתנפצות עלינו ובשמיים מעליו נסדקו העננים באלפי מחטים צהובים אדומים וכתומים ושלהבת רוטטה ומתגלגלת כראש בוער ומשתאה ניתזה על פני ההרים הכחולים ולבי קפץ, כי לא הספקתי, כי פתאום היתה מולי השמש. פיסות לבנות כפתותי צמר-גפן נקוו מעלי בשלוליות כחולות וזהובות.

„השמש זורחת”, אמרתי חרש, דואב.

הפניתי את פני אל שמיל והנה פניו רפים מאד ושערו ניצת. הוא שמט את זרועותיו מעל חזהו וטילטל את רגליו על הקיר, אך לא הסיר את עיניו מן השמש המסחובת מעל למנזר הבורד.

„אולי מחר השמש לא תזרח“, אמר בקול שקט מאד.
„השמש תזרח לעולם“, אמרתי.

„לא“, אמר שמיל ונועע בראשו, „יום אחד היא לא תזרח“.
„מאיפה הוא יודע?“ שאלתי אותו.

„משחיה-הספינים הסיני סיפר לי. בקרוב השמש לא תזרח כבר“.

„זה לא נכון!“ לחשתי מבועת. ראיתי את פניו של משחיה-הספינים הסיני ואת אופנו במסדרון ביתו של שמיל. „זה לא נכון! השמש תזרח לעולם!“
עיניו הירוקות של שמיל נצצו ואור אדמדם שוטט על סנטרו ולחיינו ושערו. ראיתי כי חייך לעומת השמיים, כאילו היה חזק מן השמש.

„משחיה-הספינים הסיני סיפר לי“, אמר, לאטו, ידיו מתחת לירכיו. „השמש לא תזרח. יהיה חושך. כל הזמן“. ובהפנתו ראשו אלי, צחק ואמר: „ואולי כל העולם יתפוצץ“.

„למה?“ קראתי בתחינה.

אך שמיל טילטל בחזקה את עקביו על הקיר וכשעיניו מביטות היישר בשמיים הרים את קולו וצעק: „כל העולם יתפוצץ בקרוב!“
ראיתי את היס פורץ פתאום אל תוך העיר כמו חיה גדולה המזדקפת על רגליה ונופלת אל הרחוב בגופה והשמיים מתפוררים על גגות הבתים והרוח מסתוללת וקורעת את עורי מעל פני ואנשים בורחים אל ההרים.
ירדנו בסולם. כשעמדנו ליד דלת הגג אמרתי לו:

„מי גר כאן?“

„איש אחד“ אמר שמיל, ובפנתו אלי נעץ בי את עיניו הירוקות: „הוא יבוא מחר“.

„כן“, אמרתי.

אחר-כך אמר שמיל: „בקרוב יבוא אבא שלי“.
ירדנו לאטנו במדרגות, ירדנו בכיסינו.

בוקר אחד, בשובי מן הגג, היה אבי במטבח. נכנסתי חרש, כדרכי, על בהונות, והוא עמד שזון על הכיור, מעשן סיגריה, פניו קמוטים, שערו שמוט על גבחתו וזיפיר זקנו צהובים. תחילה לא אמר דבר אלא הביט עלי כמכשף זקן מאד, בראש נטוי. סנדלי היו בידי.

„נעל את הסנדלים“, אמר לבסוף ויישר את ראשו.

נעלתי את הסנדלים.

„מה קרה?“ אמר אבי.

אמרתי לו: „הייתי אצל שמיל. על הגג. אנחנו מסתכלים בשמש“.

הוא מיצמצץ בעיניו. „אתה צריך לכתוב חיבור על זריחת השמש?“

„לא“, אמרתי.

הוא עישן ועישן ועיוה את פניו ואמר לבסוף: „למה אתם מסתכלים בשמש?“

אמרתי: „זה יפה“, וקולי היה מצחיק.

אמי נכנסה מן החדר ואמרה לאבי: „ובכן? איזה גדולות הוא מספר?“
 „הלך אצל שמיל“, אמר אבי, „להסתכל בשמש“, ומבטו תעה סביב עיני.
 „ימים טובים“, אמרה אמי, „ידו אינה יוצאת מתוך ידו של הבריון הזה.“
 הנעתי לה בראשי ואמרתי בקול חד: „כן. הוא חבר שלי.“
 „להסתכל בשמש“, אמרה אמי, ולא האמינה.

אבל השמש הוסיפה לזרוח, בוקר אחר בוקר. הייתי אץ בשחר אל הגג, מטפס בסולם הקיר הלבן, יושב בידיים שלובות ליד שמיל, ונועץ את מבטי בהרים הרדומים, מפלל שלא יקרנה אסון, שלא תחטיא, שלא תיעף, שלא יבוא החושך על הארץ. פתאום, כמו כדור עולץ של אש, היתה גחה מן ההרים, מאחורי צריח המגזר הנדלק, ומשלחת לשונות כתומות בלחיו של שמיל, לגנוב את לבבו, אך הוא היה מביט בה בחיוך, ופעמים היה אומר שהיא נתלשת.

„שיביט בקרניים“ היה קורא, „חירות!“

הקיץ היה עז, והחופש הגדול קרב. סיפרתי לו כי אהיה אופה וכי גמרתי בענין הזה עם איזאקינז האופה, אך הוא אמר כי החושך יבוא לפני החופש הגדול, על כן לא כדאי לתפן תכניות. היינו מתראים בצהריים ליד המחסום של פסי־הרכבת והוא הראה לי בדרכנו מקומות שלא ראיתי מעולם וסיפר לי סיפורים על סין ששמע מפי משחזר־הסכינים הסיני. אני סיפרתי סיפורים שלא סיפרתי בשכונה על החייל התורפי מא־דירנה, פעם, בעברנו ליד מגרש רחב מאד שבו נערמו שלדי מכוניות, סיפרתי כי הגוססים מנתרים באוויר רגע לפני מותם, והם עזים ויפים באוויר, ואם יקומו הסופדים כאיש אחד להחזיק בהם, לא ישלט בהם המוות. שמיל שמע את הסיפור הזה בלי חמדה ולמחר הביא שני כדורי־רובה שנתן לו אביו. הלכנו אל ערימת הפחים הבוהקים שליד פסי־הרכבת ושם הציב אותם בזהירות רבה על פרפוביהם ואמר בלחש: „זה מוות בטוח“.

היינו גתורים על החול, לא הרחק מן המסילה, סנטרינו שעונים על אגרופינו ועיינינו משתאות לחרוט הקטן הנושא בתוכו את המוות. פתאום פלחה את העולם צפירת קטר ואזני צללו. זקפתי את ראשי לראות את הרכבת.

„מתי יבוא אביו?“ שאלתי.

בבת־אחת שונו פניו. עיניו היו צרות וחלודות, שפתיו קפוצות וסנטרו רועד. „מה יש?“ אמרתי.

„זה לא העסק שלו!“ צעק פתאום והודקף.

קפצתי על רגלי, נופפתי את תרמיל־האוכל וכלימה קוצפת פרצה אל פני. הקטר שרק כמשוגע, נשף קיטור אפור כמבקש להתנפל על הבתים, אך לא יצא מן המסילה. שמיל ניצב מולי שותק, רגליו פשוקות, עד שחלפה הרכבת, ואז אמר בקול ניחר:

„מה הוא רוצה?“

אמרתי: „מה?“ אך גופי חל.

„מה הוא רוצה? צעק שמיל.
 גופתי את תרמיל-האוכל באוויר. חשבתי כי ישאל אותי בלילה, או בחושך.
 „מה הוא מסתיר? מה הוא שומר בתוך הלב?
 „שום דבר“.

„שיגיד“, אמר שמיל. „אם הוא חבר שלי, שיגיד“.
 עצי האקליפטוס בצדי המסילה ריננו בחשאי לרוח הצהריים.
 „אם אגיד הוא יהרוג אותי“, אמרתי חיש.
 „שיגיד“.

הסרתי את עיני מעיניו ואמרתי: „חלמתי חלום“, וגרוני השתנק.
 „איזה חלום?“

„על אמר“, אמרתי חרש, ולא ראיתי את פניו.
 שמעתי את איושת הרוח החומקת בין עלי האקליפטוס. הרחק, בקצה המסילה,
 ראיתי את המנהרה של יפו שבלעה את הרכבת. אמרתי בלבי, אם יתנפל עלי, לא
 אברח. יכה אותי, אך לא אזוז מן המקום, ולא אנקוף אצבע. שמיל לא זע ממקומו.
 כשהפניתי את פני אליו, הבליתו עיניו, כאילו הקיץ. הוא העביר את ידו בשערו,
 רכן לאדמה ואסף את כדורי-הרובה אל כיסו. אחר-כך נופף את תרמילו באוויר
 ואמר לי: „הוא מלוכלך“, והלך.

למחרת, בשחר, לא עליתי על הגג. בצהריים הלכתי אל מחסום פסי-הרכבת, אך הוא
 לא בא. ישבתי בערב על החול, ליד אחיו, ושיחקתי באולר לבדי, וכששקעה השמש
 חזרתי לביתי וקראתי ספר. בלילה ישבתי בחצר, בריבוע הבטון שליד דלתי,
 וחשבתי כי הנה יגלוש מן הקיר, כמו בשחר הראשון, לבוש בגדי הח'אקי המגוחצים
 וכומתתו מושחלת בכתפיית החולצה. אך הוא לא בא, ועיני דבקו בשברי-הבקבוקים
 המתים על הקיר בחצר. הוא יושב לבדו על הגג, אמרתי בלבי, ידיו שלובות על
 חזהו וראשו זקוף. הוא ישב שם לבדו תמיד, יום ולילה, לא יאכל ולא ישתה, עד
 אשר יבוא החושך.

שלושה ימים לא ראיתי את פניו. חיפיתי לו ליד מחסום המסילה בצהריים, אך
 הרכבת חלפה והוא לא בא. הלכתי בדרך בה הלכנו בשובנו יחד וסרתי אל כל
 המקומות שהראה לי, אך לא מצאתיו. ביום הרביעי, בשובי מבית-הספר, ראיתי
 מרחוק, ליד המחסום, הוא דידה מן המחסום אל חלונות-הראוה, ילקוטו על גבו
 ותרמילו בידו. נופפתי באוויר את תרמילי ודילגתי כמו פרא בין מבטים רגוזים
 וגערות קטומות, עד שהגעתי אל המדרכה שבה עמד, נושם ונושף ופני מעוזים.
 עיניו היו צרות והוא אמר, מיד: „דיברתי עם משחזר-הסכינים הסיני“, קולו היה
 חד וצורם, כמו בשחר על הגג, בטרם תעלה השמש, אך פניו היו חזורים. ידעתי
 כי נפל דבר גורא.

„מה הוא סיפר לו?“ אמרתי, מתנשף.

אך שמיל לא השיב ופנה לעבר המסילה. הלכתי אחריו. כל הדרך לא הביט אלי
 ולא אמר מלה. לא דילגנו על גפי האדנים. שמיל הלך על פני החול, בצד המסילה,

כדרך חיילים, תרמילו מונח על שכמו. כשהגענו אל ערימת הפחים הבוהקים שמענו את צפירת הקטר. אז הפנה את פניו אל הרפכת הקרבה ואמר:
 „הרכבת האחרונה”.
 לבי קפץ.

בעבור הרכבת נטל שמיל חלוקי-אבנים והטיחם בגלגלים המשקשקים בעליצות, ואני ראיתי את פני הנוסעים, כמו דמויות קרטון, ואמרתי בלבי, הם לא יודעים, הם לא חשים בסכנה. המנהרה האפלה בלעה את הרכבת. הפניתי את פני אל שמיל והנה הוא רוכן על ערימת הפחים. הוא נטל פח אחד והתקין לאצבעו צפורן ארופה ומחודדת. פתאום נופף את צפרנו למול עיני וקרא:
 „מחר העולם יתפוצץ”.

קפצתי אחורה מפני הצפורן, אך הוא קרב ונופפה מולי שנית. עיני התנוצצו עתה ונעו כעיני צפרדע. עצי האקליפטוס דממו. ידי האוחזות בתרמיל רעדה.
 „זה לא נכון”, אמרתי חרש.

„מחר”, אמר שמיל וסובב את צפרנו המחודדת מול עיני. „מחר. מחר. מחר”.
 „העולם לא יתפוצץ”, אמרתי חרש, אך לבי אבד.
 „מחר?” קרא שמיל.

„לעולם לא”, אמרתי וקולי רפה.
 שמיל קפץ אל ערימת הפחים והביט אל השמיים. אחר אמר בקול ברור ורם, כאילו שר ממעקה-הגג אל השכונה כולה: „משחזי-הסכינים אמר לי את הסוד. אם ישימו ראי מול השמש, העולם יתפוצץ”.

„זה לא נכון?” צעקתי למולו. „זה לא נכון! הוא משקר! העולם לא יתפוצץ!”
 אך שמיל אמר בשקט, כמנצח: „משחזי-הסכינים הסיני אמר”.
 „אף אחד לא ישים ראי מול השמש?” צעקתי.
 „אני אשים”, אמר שמיל.

קרבתו אליו, רועד כולי, ואמרתי בתחינה: „הוא לא ישים ראי מול השמש”.
 אך שמיל צחק והניף את צפרנו אל השמיים. „מחר בבוקר?” קרא, עולץ מאד.
 ראיתי את הרחוב נפער בבוקר והבתים קורסים על שערה של אמי ושברי בטון גדולים נופלים ומזעזעים את פניו של אבי וכל העגלונים מתהפכים עם הסוסים לתוך בורות רותחים ושמיל ואני יושבים על מעקה הגג, בחושך הנורא, ומביטים, כמו אל ים, ומסביב כלום. „אני אספר לכולם!” צעקתי, והתחלתי לרוץ.
 „שיספר! שיספר!” צעק שמיל. „מחר בבוקר!”

אני אספר, אמרתי בלבי, רץ כדלוק אל השכונה, אני אספר לכולם, אפילו אם שמיל לא ידבר אתי עוד לעולם. אני אלך אל מגרש השכונה ואספר לחברים, אני אספר לאמו בגוונזטרה, אני אצעק בכל כוחי ברחוב: שמיל ישים ראי מול השמש!
 רצתי כל הדרך, וכשכנסתי לביתי היה גופי רוטט. לא הסרתי את ילקוטי וגם את תרמילי לא הנחתי מידי. אמי עמדה ליד הפרימוס במטבח ובחשה בסיר. קרבתו ועמדתי על המפתן.

„מה קרה שוב?“ אמרה אמי.

„מחר יתפוצץ העולם“, אמרתי לה.

היא הפנתה אלי את פניה אך ידה הוסיפה לבחוש בסיר. „לך תרחץ את הפנים“, אמרה, „כולך מזיע“. לא זזתי ממקומי. היא הניחה מידה את התרוד, ונטלה מגבת וניגבה את פני. „בשורות טובות אתה מביא לי“, אמרה ורצתה ליטול ממני את תרמילי. „זה כתוב בעתון?“

אחזתי בשרוך התרמיל בכוח ובקול צורם וחד אמרתי לה: „כן“.

„שב לשולחן“, אמרה.

„לא“, אמרתי, „אני צריך לספר לכל השכונה“.

„תספר, תספר“, אמרה. „אבל קודם, תמלא את הבטן“.

„אני לא אוכל“, אמרתי לה.

„שב לשולחן“.

ישבתי אל השולחן, אך לא הסרתי את ילקוטי, ואת תרמילי הנחתי על ברכי. לא אספר להם, אמרתי בלבי. החברים שלי יגידו כי שיקרתי. העגלונים יגרשו אותי והסוסים ישלפו ראשים ורגזים. לא אספר גם לאמר-של-שמיל. לא אספר לאיש. שלא ידעו. ששמיל יפוצץ את העולם. שנינו נשב לבדנו על מעקה-הגג, בחושך, ולא יהיה כלום, כלום. אמי הניחה לפני צלחת ואמרה, כמלחשת סוד: „אין לצאת היום, אדוני“.

בערב אמר לי אבי: „מניין יודע כבודו שהעולם יתפוצץ מחר?“

ילקוטי היה על שכמי ותרמיל-האוכל על ברכי. קראתי בספר ולא הרמתי אליו את עיני. אך ידעתי כי עיני מתנוצצת. אמרתי לו: „אני יודע“.

„ואי-אפשר עוד להציל את העולם?“ אמר אבי.

האותיות התמססו למול עיני, אך לבי מלא גאווה אפורה ודוממת. אמרתי: „לא“.

„איזה ספר כבודו קורא?“

„ספר“.

„עדיין לא עשה את שיעורי“, אמרה אמי בצאתה מן המטבח. הצצתי וראיתי בידה גביש סופר. היא קרבה אלי ואמרה לי: „תפתח את הפה“. נעצתי את עיני באותיות הרוחפות ואת רגלי הידקתי אל כסאי. „אתה רואה!“ אמרה אמי לאבי, „עקשן כמו תורפי! לבי שלי יתפוצץ!“

„תפתח את הפה!“ שאג אבי.

פתחתי את פי והיא דחקה לתוכו את גביש הסופר. „עכשיו לך תשתה מים ולא תפחד יותר“, אמרה.

נטלתי את התרמיל בידי, ירדתי מן הכסא והלכתי למטבח, אך בעמדי על המפתן פניתי ואמרתי: „אני לא מפחד. מהר יתפוצץ העולם“, ואחר-כך הלכתי לשתות מים. בשובי היה אבי מעשן סיגריה. הוא הביט בי שעה ארוכה, אך ראשי היה חבוי בספר, רק בהפכי דף הצצתי בו בגניבה. לבסוף הביט בשעונו ואמר: „תפתח את הראדיו“.

פתחתי את הראדיו. בחדשות סיפרו כי מפציצים רוסים הרעישו מרכזי תחבורה גרמנים מאחרי החזית וכי קרבות עזים משתוללים על כל שעל מאדמת סבאסטופול. סופות-חול צימצמו את פעולות-המלחמה במדבר ובית-הדין קנס מפקיעי-שערים. אבי אמר: „אתה שומע? שום דבר!”

אני ראיתי בין האותיות בספר את משחית-הסכינים הסיני עומד בחשכת מסדרון ביתו של שמיל ומשחית על אופנו סכין גדולה מתזת ניצוצות. שמיל אצר, בתוך סדקי ראיי, ים ניצוצות, סובב את צפרנו המחודדת מול השמש ועויה את פיו.

עם שחר רצתי אל הגג. דילגתי על המדרגות, פתחתי את הדלת בגופי ואצתי לסולם הנטוי על הקיר הלבן, אך שמיל לא היה על הגג. התבוונתי סביבי, נושם ונושף, אולי לא זה הגג. גחנתי על המעקה וראיתי את גזוזטרת ביתו, ריקה. חזרתי והשקפתי על המדרגות, אך לא נשמע שום קול. עליתי בסולם וניצבתי בתוך השמיים האפורים, לבדי. שילבתי את זרועותי על חזי. ראיתי את המנזר הבודד יוצא מתוך הלילה, עלוש באד-השחר האפור, עיניו שחורות מחושך וצריחו מחוק. פתאום חרקה הדלת. הסבתי את עיני וראיתי את שמיל, למטה, ליד הדלת. אימצתי את זרועותי על חזי ואמרתי בלבי, אנחנו גילחם.

ניתרתי אל הסולם, ירדתי וקרבתי אליו.
„יש לו ראיי?” אמרתי חיש, בלחש.

„כן,” אמר שמיל, אך קולו רעד ופניו היו חיוורים מאד. ידו הימנית היתה בכיסו ובשמאלו מחה את פיו.

„איפה?”

שמיל הביט אל כיס המכנסיים בו היתה טמונה ידו, אך לא זז ממקומו. עיניו היו צבות.

„עוד מעט תזרח השמש,” אמרתי.

הוא לא הביט בי ואמר: „אני יודע.”

אמרתי לו: „שלא ישים את הראיי.”

האור גבר. ידעתי כי עוד מעט ינגח כדור-השמש העולץ את האופק מעל להרים ונהרה תרד על הגבעה הירוקה ועיני המנזר תתנוצצנה ובתי השכונה ייפקחו ואור כתום ורך יחליק על פנינו.

„שלא יפוצץ את העולם,” אמרתי לו ונגעתי בכתפו.

אך הוא נועע בראשו ואמר: „אני אפוצץ את כולם,” ועיניו מלאו דמעות.

„השמש זורחת.” אמרתי חרש.

הוא נרעד וניער את כתפו מידי ופתאום קרא בקול ניהר: „אני אשים את הראיי!” דמעות זלגו מעיניו ופיו נקפץ וסנטרו רטט והוא הניע בראשו כמשוגע הנע וצעוק ובכה אל השמיים האזורים: „אני אשים את הראיי!” כל גופו רעד ובכיו קילח מפניו המעווים. גרוני נחנק עד כי עמו מיררתי בבכיי. „אני אפוצץ את כולם,” צעק שמיל ובכה, „אני אפוצץ את העולם. שלא יהיה כלום, כלום, כלום.” בכינו בקול

רם, קולנו מתגלגל על גגות הבתים, אך שמיל לא הוציא את ידו מכיסו. פתאום היה על הגג אדון גולדברג.

אני לא הכרתיו תחילה, כי היה לבוש גופיה לבנה ומכנסי חאקי קצרים ושערו מדובלב. הוא ניצב ליד הסולם, גופו לבן ודק, וזוגיות משקפיו נוצצות. נרתענו שנינו ובכינוו חדל. חזהו של שמיל עוד פירפר.

„מה אתם עושים כאן, ילדים?“ אמר אדון גולדברג. קולו היה חרישי מאד. שמיל הרים אליו את עיניו האדומות. הוא מחה בשמאלו את אפו ואמר, בקול חד וצורם: „זה לא הגג שלך“.

אדון גולדברג פכר את אצבעות ידיו והטה אלינו את ראשו כאילו לא שמע. אחר־כך פסע לעומתנו פסיעה אחת, אך שמיל קירטע ונסוג אחר עד כי נגע גופו בדלת, ואדון גולדברג נשאר על עמדו. אז הביט אל ההרים וראשו היה מצחיק. הוא אמר בקול שקט מאד: „לכו הביתה, ילדים“.

אך יצאו המלים מפיו של אדון גולדברג, ושמיל החל לצעוק: „זה לא הגג שלך! זה לא הגג שלך!“ ואז ראיתי כי הביט פתאום אל ידו הצפונה בכיסו, ובהרימו את ראשו אל אדון גולדברג שלף בתנועה חדה את ידו מן הכיס ופירש את אצבעות כפו. ראיתי את הראי נוצץ למול פניו של אדון גולדברג. עיניו של שמיל הבליתו. גופו היה רכון, ידו מושטת באוויר והוא צעק: „מלוכלך!“ ואז שמט את ידו, פנה אל הדלת ונמלט במורד המדרגות. השמש זרחה ואני הייתי לבדי מול אדון גולדברג. אצבעותיו היו פכורות על חזהו ואור כתום רעף על ראשו. שמיל פוצץ אותה, אמרתי בלבי, וברחתי.

אותו יום, אחר־הצהריים, הלכנו שנינו לבריכה החרבה שליד מגרש התמרים. פעם, אמרו, עטרו את הבריכה פרדסים שהשתרעו עד יפו, אבל עכשיו היו סביבה גזעי עצים חרוכים וקוצים. קיר אחד שלה היה הרוס וקרקעיתה עמוסה גללים וקרעי עתונים צהובים ופחים חלודים וסמרטוטים ונעליים בלות. פעם מצאתי בה צילינדר קרוע ונשאתי אותו על מוט עד השכונה. אמרו כי בלילות באות לשם הפחורות מיפו.

ישבנו על שפת הבריכה והבטנו אל עצי התמרים. רוח צהריים גלשה עלינו, רכה וחרישית, והרטיטה את ערפי וירכי. ראיתי כי אשפלות הפרי הירוקים כבר ביצבצו מתחת לפפות ואמרתי בלבי, ביום־כיפור, בלי נדר, נאכל תמרים.

שמיל לא אמר דבר מאז יצאנו את השכונה. כפות־ידינו היו על שפת הבריכה, גבו כפוף ועיניו עמומות. רק רגליו קירטעו לאטן על קיר הבריכה. עקרתי פיסת־בטון פריכה והשלכתי באוויר ואמרתי לו: „סופות־חול צימצמו את פעולת־המלחמה במדבר המערבי“.

הוא ננער והפנה אלי את ראשו. אחר־כך עקר גם הוא פיסת בטון וחרת את שמו על שפת הבריכה. כל העת היה קצה לשונו בין שפתיו. כשסיים, צידד ראשו והביט בשמו. השמש גסתה לעבר יפו ואורה היה על פנינו.

„שיכתוב את שמו“, אמר שמיל.
 עקרתי פיסת־בטון וחרתי את שמי על שפת הבריכה.
 „בקרוב יהיו תמרים“, אמרתי.
 „גם תותים“, אמר שמיל. „יש לי מקום של תותים.“
 „הוא מגדל תולעי־משי?“ אמרתי.
 „לא“, אמר שמיל ומחה את אפו. „הוא אוהב תותים לבנים או אדומים?“
 „אדומים“, אמרתי.
 שמיל הרהר מעט ואמר: „אני אראה לו את המקום.“
 „מתי?“ אמרתי.
 „בחופש הגדול“, אמר שמיל. הוא הקפיץ באוויר את פיסת־הבטון ותפסה בכפו.
 צללים ארוכים נמשכו מגזעי העצים בשדה והקוצים רטטו ברוח. יריעות נוצצות
 של אור דבקו בגגות הבתים של יפו.
 „המצב בחזית ו־ר־נ־ז חמור“, אמר שמיל.
 אמרתי לו בגאווה: „חובטים בהם היטב והם כלבים משוגעים.“
 השמש שקעה. גזעי העצים החרוכים קדרו. ירדנו משפת הבריכה והתחלנו ללכת
 בדרך הביתה. „ביום־כיפור, בלי גדר, נדליק את האורות ברחוב“, אמרתי לו. שמיל
 צחק ולא אמר דבר. הלכנו לאֶטנו וכאשר הגענו לשכונה היה חושך. רצייתי לפנות
 אל ביתי, אך הוא אחז בזרועי ואמר: „שיבוא אתי.“
 הוא פסע עכשיו ברגל מהירה. בבואנו אל מגרש השכונה, ראיתי את כל החברים
 שלי, יושבים ליד הקיר. וסאלאמון בתווך.
 שמיל אמר: „בוא, אדירנה.“
 לא זותי ממקומי.
 הוא אחז בזרועי ומשכני אחריו. ראיתי את פניו של סאלאמון בחושך. כולם הרימו
 את ראשיהם אלי.
 שמיל ישב על הארץ ומשכני בזרועי. ישבתי, אך גופי רעד.
 „שלום, אדירנה“, אמר סאלאמון.

אביו־של־שמיל חזר שלושה ימים לפני החופש הגדול. הייתי משחק עם שמיל
 באולם, על החול, ופתאום שמענו את קולו הזועק של אחיו־של־שמיל: „שמיל!
 שמיל!“ שמיל זקף את ראשו וחדל לשחק. אחר ראינו את אחיו דוהר אלינו וידיו
 מתנופפות. „אבא בא“, אמר בעמדה, מתנשף, לידינו.
 שמיל קפץ ממקומו והחל לרוץ. קמתי ממקומי ורצתי בעקבותיו, אך שמיל פנה
 פתאום וצעק: „עמוד!“
 עצרתי. הוא קרב אלי ואמר: „לאן אתה רץ?“
 שתקתי.
 „אני לא רוצה שתבוא“, אמר.
 „טוב“, אמרתי, והוא רץ עם אחיו עד שנעלמו מעיני.

הלכתי לאטי עד שהגעתי לפינת הרחוב. ראיתי כי ליד ביתו של שמיל עמדו אנשים סביב אמבולאנס. נשאתי את רגלי ורצתי עד אשר עמדתי בתוך האנשים, דוחק עצמי בין הגופות. שני חיילים נשאו בידיהם אלונקה ובתוכה ראיתי את אביר-של-שמיל, זקוף על מרפקיו ומחייך. את שתי רגליו כיסו שמיכות. אמו-של-שמיל פסעה בצד האלונקה ושמיל החזיק ביד אביו. פתאום ראה אותי. הוא שמט את ידו מיד אביו ובקרבו אלי הושיט את שתי ידיו אל חזי ודהף אותי בכוח רב. פניו היו מעווים ושפתיו רטטו. האנשים ניסו להפריד בינינו אך הוא הוסיף לדחוף אותי בידי וצעק: „לך מכאן! לך מכאן!“ וכשהיינו ברחוב, מחוץ לאנשים, נטל בידי חלוקי-אבנים והשליכם עלי וצעק: „מלוכלך“ ורגלי לעו. מאז לא דיבר אתי.